

Betesmarker och slåtterängar 2017

Du kan få ersättning om du sköter och bevarar betesmarker, slåtterängar, skogsbete, mosaikbetesmarker eller gräsfattiga marker. Det gäller också om du har alvarbete på Öland eller Gotland. Syftet är att bevara och förstärka betesmarkernas och slåtterängarnas natur- och kulturmiljövärden.

Om du istället behöver restaurera din betesmark eller slåtteräng finns det en miljöersättning för restaurering av betesmarker och slåtterängar. Om marken är i stort behov av att röjas finns det en miljöinvestering för engångsröjning av betesmark.

Vilken betesmark har du?

Här kan du läsa vad som kännetecknar de olika typerna av mark som du kan söka ersättning för inom miljöersättningen för betesmarker och slåtterängar.

Det här är betesmark

Betesmark är ett jordbruksskifte som inte är åkermark och som sköts med bete, avslagning eller putsning. På marken ska det växa gräs eller örter som kan användas till foder. Hävdad ljung kan också användas till foder. Mark i renskötselområde som i huvudsak används till renbete är inte betesmark. Skog eller områden där insatser gjorts i syfte att gynna trätillväxten räknas inte heller som betesmark. Betesmark ger även rätt till gårdsstöd.

Det här är slåtteräng

Slåtteräng är ett jordbruksskifte som inte är åkermark och som används på eftersommaren till slåtter eller för slåtter kompletterat med efterbete. På slåtterängen ska det växa gräs eller örter som kan användas till foder. Hävdad ljung kan också användas till foder. Mark i renskötselområde som i huvudsak kan användas till renbete är inte slåtteräng. Skog eller områden där insatser gjorts i syfte att gynna trätillväxten räknas inte heller som slåtteräng. Slåtteräng ger även rätt till gårdsstöd.

Det här är skogsbete

Skogsbete är ett jordbruksskifte som inte är åkermark och som används till bete. Som skogsbete får du bara räkna den mark som länsstyrelsen fastställt som skogsbete och som ingår i ett åtagande för miljöersättning. Marken ska betas av djurslagen nötkreatur, får, get eller häst inom ett område som till största delen består av skog. Det ska finnas inslag av gamla träd och på marken ska det växa gräs, örter och ris som kan användas till foder. Med ris menar vi exempelvis hävdad ljung och blåbärsris, inte sly. Mark i renskötselområdet som i huvudsak används till renbete är inte skogsbete. Skogsbete ger inte rätt till gårdsstöd.

Det här är alvarbete

Alvarbete är ett jordbruksskifte som inte är åkermark och som används till bete. Alvarmark finns bara på Öland eller Gotland. Som alvarbete får du bara räkna mark som länsstyrelsen fastställt som alvarbete och som ingår i ett åtagande för miljöersättning. På marken ska det växa gräs, örter och ris som kan användas till foder. Alvarbete ger inte rätt till gårdsstöd.

Det här är mosaikbetesmark

Mosaikbetesmark är en betesmark med stort inslag av tätare områden med naturliga impediment, träd och buskar eller värdefulla landskapselement. För att ge rätt till ersättning ska marken ha höga naturvärden som visar på långvarig slåtter- eller beteshävd eller höga kulturvärden kopplade till odlingslandskapet. Dessa värden ska gynnas av särskild skötsel.

Som mosaikbetesmark räknas bara mark som länsstyrelsen fastställt som mosaikbetesmark och som ingår i ett åtagande för miljöersättning. På marken ska det växa gräs, örter eller ris som kan användas till foder. Mark i renkötselområdet som i huvudsak används till renbete är inte mosaikbetesmark. Mosaikbetesmark ger inte rätt till gårdsstöd.

Det här är gräsfattig mark

Gräsfattig mark är ett jordbruksskifte som inte är åkermark och som används till bete eller slåtter. Som gräsfattig mark räknas endast mark som länsstyrelsen fastställt som gräsfattig mark och som ingår i ett åtagande för miljöersättning. På marken ska det växa gräs, örter och ris som kan användas till foder. Gräsfattig mark ska ha höga naturvärden som är beroende av bete eller slåtter för att utvecklas. De höga naturvärdena ska vara beroende av att det finns tätare område med träd- och buskar eller att marken har en permanent vattenspegel. Endast mark räknas som mark som inte uppfyller definitionerna för betesmark, slåtteräng, skogsbete, fåbodbete, alvarbete eller mosaikbete kan räknas som gräsfattig. Mark i renkötselområdet som i huvudsak används till renbete är inte gräsfattig mark. Gräsfattig mark ger inte rätt till gårdsstöd.

Det här är åkermark

Åkermark är jordbruksmark som används för växtodling eller som hålls i ett sådant tillstånd att den kan användas för växtodling. Du ska kunna använda marken utan någon annan förberedelse än användande av vanliga jordbruksmetoder och jordbruksmaskiner. Marken ska kunna användas för växtodling varje år, med undantag för ett enskilt år om det finns särskilda omständigheter.

Åkermark delas in i tre typer:

- åker
- åker med permanent gröda (bär- och fruktodling, plantskola och energiskog)
- åker med permanent gräsmark (åkermark som har använts för vallodling eller träda minst 5 år i rad och som du inte fått någon miljöersättning för under de åren)

Du ska varje år bruka och sköta åkermarken och den får inte växa igen eller bli försumpad. För åkermark med träda, skyddszoner eller energiskog finns särskilda regler om hur du ska sköta din mark.

Åkermark ger rätt till gårdsstöd, men inte miljöersättning för betesmarker och slåtterängar.

Åtagande för betesmarker och slåtterängar

Om du vill söka ett nytt åtagande för betesmarker och slåtterängar men har ett pågående åtagande för motsvarande ersättning i programperiod 2007-2013 måste du först slutföra ditt pågående åtagande.

Åtagande för att få miljöersättning

För att få miljöersättning för betesmarker och slåtterängar måste du ha ett åtagande. Så länge åtagandet gäller ska du följa villkoren för ersättningen. För att få dina pengar måste du också söka utbetalning varje år.

Vad är ett åtagande?

Ett åtagande innebär att du åtar dig att sköta din mark enligt vissa villkor i 5 år. Du utför då den miljötjänst som du kan få miljöersättning för.

Du måste följa de villkor som gäller för miljöersättningen varje år under hela 5-årsperioden. Det innebär att du måste följa villkoren som gäller oavsett om du söker utbetalning eller inte. Åtagandet börjar den 1 januari det år som du gör din ansökan och slutar den 31 december det sista året i 5-årsperioden.

Du söker åtagande i SAM Internet

Du söker åtagande för betesmarker och slåtterängar i SAM Internet.

Du som sökte åtagande 2015 eller 2016

Om du sökte ett åtagande för betesmarker och slåtterängar 2015 eller 2016, så är ditt åtagandeännu i de flesta fall inte beslutat än. I SAM Internet visar vi därför de uppgifter om åtagandet som du redovisade i din ansökan 2015 eller 2016.

Om du själv vill göra ändringar, om det finns felaktigheter som Jordbruksverket eller länsstyrelsen inte känner till eller om det finns igenväxning på blocket som du rättat till behöver du ange att åtagandet ska ändras. Det gör du genom att föreslå ändring under fliken Karta och Skifte i menyn Ange gröda och stöd i SAM Internet. Kryssa i Ansökan om att ändra åtagandet du sökte 2015 eller 2016 och ange varför du vill ändra i ditt åtagande. Om du vill öka ett åtagande med fler block söker du åtagande för dessa block precis som vanligt.

Tänk på att du inte behöver ändra ditt åtagande om det är små ändringar på blocken eller om vi har ändrat arealen på grund av en kontroll. Om uppgifterna i ditt förslag till åtagandeplan skiljer sig från din SAM-ansökan 2015 eller 2016 behöver du inte ange att åtagandet ska ändras då detta sker automatiskt.

Du söker alltså utbetalning enligt det åtagande som sedan blir beslutat.

Kan du öka ditt åtagande?

Från och med det andra året som åtagandet gäller kan du öka det med mer areal.

Om du ökar ditt åtagande med areal gäller följande:

- år 2 och 3 i åtagandeperioden får du behålla din åtagandeperiod om du ökar med högst 10 procent mer areal. Om du ökar med mer än 10 procent får du ett nytt 5-årigt åtagande.
- år 4 och framåt i åtagandeperioden får du ett nytt 5-årigt åtagande om du ökar arealen.

Du kan minska eller avsluta ditt åtagande

Ett åtagande för betesmarker och slåtterängar är 5-årigt. Under vissa förutsättningar kan det vara möjligt att minska eller avsluta ditt åtagande utan återkrav.

Om du inte kan överföra åtagandet till en annan lantbrukare kan det innebära att du inte behöver betala tillbaka ersättningen du redan har fått. Det gäller när:

- Du har haft ett arrende eller avtal om nyttjanderätt som du inte kunde förlänga.
- Du har sålt marken.
- Du har överlåtit marken som berörs av åtagandet.

Det kan också innebära att du inte behöver betala tillbaka ersättningen du redan har fått om:

- Du slutar med jordbruksverksamhet.
- Du har drabbats av en händelse som omfattas av force majeure eller en annan exceptionell händelse som du inte har kunnat förutse.
- Din mark har ingått i ett motsvarande åtagande i obruten följd under de senaste 5 åren och minskningen inte äventyrar syftet med åtagandet. Du kan även tillgodoräkna dig tid från ett tidigare åtagande enligt programperiod 2007-2013.

Om du minskar eller avslutar ett åtagande i förtid ska länsstyrelsen utreda vilka konsekvenser det blir. De beslutar i det enskilda fallet om det är tillåtet att avsluta eller minska åtagandet utan återkrav. Du kan avsluta hela åtagandet eller ta bort ett enskilt skifte eller block från åtagandet.

Minsta gräns för åtagande

Minsta belopp för utbetalning är 1 000 kronor. Det betyder att om du söker ett åtagande med så liten omfattning att du inte kommer upp i 1 000 kronor per miljöersättning och år så får du ingen utbetalning. Om ersättningen blir lägre än 1 000 kronor första året får du heller inte något åtagande.

Är du osäker på vilka åtaganden du har?

Om du redan har åtaganden men är osäker på vilka du har, kan du se detta i SAM Internet. Du kan även se pågående åtaganden för miljöersättningar som du gick in i 2014 eller tidigare på Mina sidor. Åtaganden för miljöersättningar som du gick in i 2015 och 2016 visas inte på Mina sidor eftersom dessa ännu inte är beslutade.

Du måste bruka marken för att kunna få ersättning

Det är du som brukar marken som kan ha rätt till ersättning. Du kan äga eller arrendera marken eller ha ett nyttjanderättsavtal med ägaren till marken.

Försäkra dig om att rätten att bruka marken gäller under hela tiden som ditt åtagande gäller, innan du går in i ett nytt åtagande. Om du inte äger marken försäkras du dig bäst genom att upprätta ett skriftligt avtal med markägaren.

Om du ändå blir av med mark som ingår i ett åtagande som fortfarande gäller, bör du kontrollera om du även kan föra över åtagandet på marken, annars kan du bli skyldig att betala tillbaka ersättning eftersom det är ett krav att fullfölja de åtaganden som du har gått in i.

Vid försäljning eller arrende ska du överlåta åtagandet

Om du säljer eller arrenderar ut din mark är det möjligt att överlåta åtagandet för miljöersättningen på den mark som du säljer eller arrenderar ut. Du kan också överlåta din ansökan om utbetalning.

Åtagandeplaner

Den här informationen om åtagandeplaner gäller dig som sökte nytt åtagande för betesmarker och slätterängar 2015 eller 2016.

Förslag till åtagandeplan från 2015 eller 2016 kommer att finnas i SAM Internet

När länsstyrelsen har tagit fram ett förslag till åtagandeplan för ditt åtagande för betesmarker och slåtterängar kommer de att skicka ett brev till dig. Då kan du logga in i SAM Internet och läsa förslaget till åtagandeplan. Du ska höra av dig till din länsstyrelse om du har synpunkter på förslaget till åtagandeplan.

Funktionen för att se förslag till åtagandeplan i SAM Internet kommer att finnas även innan förslaget som gäller din åtagandeplan är färdigt, men då är inte informationen fullständig. Vänta därför med att titta på förslag till åtagandeplan tills du får ditt brev.

Var finns åtagandeplanerna?

Åtagandeplanerna finns i SAM Internet. För att komma åt informationen ska du kryssa i åtagandeplan i kartverktyget. Då visas de markklasser och övriga områden som åtagandeplanen hänvisar till. Den fullständiga åtagandeplanen finns som en rapport "Förslag till åtagandeplan för miljöersättning för betesmarker och slåtterängar".

Utöver den fullständiga åtagandeplanen finns även åtagandeplanen på blocknivå. Den kommer du åt genom Visa blockinformation och därefter länken Visa förslag till åtagandeplan. I den fullständiga åtagandeplanen finns specifik information per block. Det finns även generell information om åtagandet, åtagandeplanen och vilka saker du ska tänka på när du ska ta ställning till om du vill lämna synpunkter. Det är därför viktigt att du läser igenom det fullständiga förslaget till åtagandeplanen och inte enbart läser förslag till åtagandeplan per block.

Det här kommer att finnas i åtagandeplanerna

I åtagandeplanen presenteras de jordbruksblock där du har sökt ett åtagande för betesmarker och slåtterängar. Här kan du få följande information:

- Vilka block som kommer att ingå i ditt åtagande.
- Vilken åtagandenivå som gäller för varje enskild mark. Om åtagandenivån är särskild skötsel kan det finnas särskilda skötselvillkor och komplement. Om åtagandenivån är allmän skötsel gäller endast generella skötselvillkor och inga komplement kommer att ingå i åtagandet eller visas i åtagandeplanen.
- Vilka markklasser och komplement som har fastställts. Om du har sökt åtagandenivån särskild skötsel har länsstyrelsen fastställt markklasser på blocket. Markklassen visar vilken typ av betesmark eller slåtteräng som finns på den utpekade delen av blocket till exempel "betesmark med särskilda värden". Markklassen har också en egen identitet så att det går att identifiera den enskilda markklassen både i kartan och i förslag till åtagandeplan och se vad som gäller för just denna mark. Även komplementen har en egen identitet. Det kommer också att finnas motivering till varför ett område har blivit klassat som en viss markklass eller varför ett komplement har blivit godkänt eller inte.
- Var de fastställda markklasserna ligger på blocken. Fastställda markklasser kommer att ligga till grund för skiftesindelningen för dessa block från och med nästa års ansökan, där en markklassyta motsvarar ett skifte. Om du inte är nöjd med den planerade skiftesindelningen ska du framföra det i dina synpunkter till länsstyrelsen.
- Om de enskilda markklasserna eller komplementen har några särskilda skötselvillkor som du ska följa för att uppfylla ditt åtagande. De särskilda skötselvillkoren är anpassade till varje enskild mark.
- Om länsstyrelsen har gjort en bedömning av igenväxning på någon av markerna. Om det är mer än 30 procent igenväxning på en enskild markklass kommer du inte att få något åtagande för den markklassen. Du kommer heller inte att få något åtagande för eventuella komplement som finns på den markklassen.
- Om det finns marker eller komplement som ingick i ansökan men som inte kommer kunna ingå i åtagandet. Även här finns motiveringen med i förslag till åtagandeplan.

Lämna synpunkter på förslag till åtagandeplan

Du har möjlighet att lämna synpunkter på förslag till åtagandeplan. Du har även möjlighet att tacka nej till åtagande för en enskild markklass på ett block. Du kan också sänka åtagandenivån från särskild skötsel till allmän skötsel för ett enskilt block. Detta kommer även att göra så att eventuella komplement som du har sökt och fått godkända på just det blocket inte längre kommer att ingå i åtagandet. Du kan också tacka nej till ett komplement på ett block. Om du inte lämnar några synpunkter kommer länsstyrelsen att besluta åtagandet i enlighet med förslag till åtagandeplan.

Du lämnar synpunkterna till den kontaktperson som finns i brevet. I brevet finns också ett datum när eventuella synpunkter ska finnas hos länsstyrelsen.

Förslag till åtagandeplan utgår dels utifrån din ansökan om åtagande som du har gjort i SAM Internet 2015 eller 2016, och dels utifrån de uppgifter om marken som länsstyrelsen har fastställt.

Om du ansökte om ett nytt åtagande 2015 så kommer förslag till åtagandeplan att utgå från den ansökan om åtagande som du gjorde i SAM Internet 2015. Även om du har ansökt om utökning av åtagandet 2016 kommer detta i normalfallet inte synas i förslag till åtagandeplan i den nuvarande funktionen. Annars framgår detta av brevet du får av länsstyrelsen.

Tänk på att uppgifterna i förslaget till åtagandeplanen är preliminära. Ditt ärende är fortfarande inte färdighandlagt.

Du måste bruka marken för att kunna få ersättning

Det är du som brukar marken som kan ha rätt till ersättning. Du kan äga eller arrendera marken eller ha ett nyttjanderättsavtal med ägaren till marken.

Försäkra dig om att rätten att bruka marken gäller under hela tiden som ditt åtagande gäller, innan du går in i ett nytt åtagande. Om du inte äger marken försäkras du dig bäst genom att upprätta ett skriftligt avtal med markägaren.

Om du blir av med mark som ingår i ett pågående åtagande, bör du kontrollera om du kan föra över åtagandet på marken till den som tar över. Annars kan du bli skyldig att betala tillbaka ersättning eftersom det är ett krav att fullfölja de åtaganden som du har.

Vid försäljning eller arrende ska du överlåta åtagandet

Om du säljer eller arrenderar ut din mark är det möjligt att överlåta åtagandet på den mark som du säljer eller arrenderar ut. Du kan också överlåta din ansökan om utbetalning.

Det här gäller vid överlåtelser

Den längsta åtagandeperioden gäller

Om du tar över ett åtagande för betesmarker och slätterängar från någon annan kommer alla mark, ny och gammal, att få den åtagandeperiod som gäller längst.

Använd blankett vid överlåtelse

Om du ska överlåta ett åtagande eller ansökan om åtagande och utbetalning ska du använda blanketten Övertagande av SAM-ansökan och åtagande 2017. Du kan läsa mer om överlåtelsen i anvisningen till blanketten.

Blanketten ska ha kommit in till länsstyrelsen i övertagarens län senast den 15 juni om det gäller del av jordbruksföretag. Om ett helt jordbruksföretag överläts till en annan lantbrukare ska ansökan om övertagande komma in till länsstyrelsen i övertagarens län innan länsstyrelsen har fattat beslut om utbetalning.

Tänk på att ansökan om övertagande alltid måste skickas in om den nya sökanden har ett annat person- eller organisationsnummer. Detta gäller alltså även om det är en familjemedlem som ska ta över eller om du ska ändra företagsform.

Tänk på detta vid övertagande

Det är olika saker som du behöver tänka på beroende på om du ska ta över ett åtagande eller bara mark.

Om du har ett pågående åtagande från programperiod 2007-2013

Om du vill utöka ditt åtagande från programperiod 2007-2013, innebär det att du måste ingå ett nytt åtagande från programperiod 2014-2020. Du måste alltså söka ett nytt åtagande med motsvarande mål och syfte för allt som ingick i ditt pågående åtagande samt utökningen. För att kunna få ett nytt åtagande måste du utöka med minst 0,1 hektar. Du får då ett nytt 5-årigt åtagande i den nya ersättningen istället. Du måste alltid ta med all mark från det gamla åtagandet in i det nya åtagandet. Du kan alltså inte utöka och behålla dina pågående åtaganden som du gick in i 2014 eller tidigare, det vill säga i förra programperioden.

Om du får ett nytt större åtagande beviljat enligt ovan kommer ditt gamla åtagande automatiskt att avslutas. Om du däremot inte skulle få ett nytt åtagande blir din ansökan istället automatiskt en ansökan om utbetalning för ditt pågående åtagande.

Villkor för betesmarker och slätterängar

Du måste ha ett åtagande

För att få miljöersättning måste du ha ett åtagande som gäller 2016. Ett åtagande innebär att du åtar dig att sköta din mark enligt villkoren för ersättningen i 5 år. När du utför ditt arbete enligt dessa villkor, utför du den miljötjänst som du kan få miljöersättning för. För att få dina pengar måste du också söka utbetalning varje år under dessa 5 år.

Du måste söka utbetalning första året

Du måste söka utbetalning för alla dina skiften under det första året i åtagandet. Du söker utbetalning genom att anmäla de block som ingår i ditt åtagande i SAM Internet.

All mark ska finnas med i din ansökan om åtagande

All mark som ska ingå i åtagandet ska finnas med i ansökan om åtagande. Från och med år 2 räcker det att du söker utbetalning för minst 75 procent av din areal. Varje enskilt skifte ska finnas med i ansökan om utbetalning minst vartannat år.

Du kan låta bli att söka utbetalning vissa år

Enstaka år kan du låta bli att söka utbetalning för vissa skiften. Du kanske vill bekämpa parasiter eller har biologiska värden på vissa marker, som gör att du inte vill beta eller slå din mark varje år. Då behöver du inte uppfylla kraven på bete och slätter det året. Du måste dock fortfarande uppfylla alla övriga villkor i ditt åtagande, till exempel måste du ta bort sly och buskar av igenväxningskaraktär. Om du inte söker utbetalning för ditt åtagande för betesmarker och slätterängar kan du ändå söka gårdsstöd på marken.

Det är länsstyrelsen som bedömer vad din mark har för värden

När du söker miljöersättning för betesmark, slätteräng, skogsbete, alvarbete, mosaikbetesmark och gräsfattig mark ska du välja åtagande efter vad du har för sorts mark. Har du vanlig betesmark ska du sköta din mark enligt något som kallas allmän skötsel. Läs mer om detta längre ner på sidan. Men på en del marker finns djur eller växter som är extra viktiga att ta hänsyn till. Det kan också finnas natur- och kulturvärden som kräver särskild skötsel. Då kan du söka ett åtagande för särskild skötsel vilket innebär att du ska följa fler villkor och får därmed högre ersättning.

Om du ansöker om ett åtagande för särskild skötsel bedömer länsstyrelsen om din mark har särskilda värden och kräver särskild skötsel. De gör detta vid ett fältbesök eller utifrån dokumentation från ett

tidigare fältbesök. Du kan ansöka om särskild skötsel även om du inte vet vilken slags mark du har. I ditt beslut om åtagande får du veta vilken markklass länsstyrelsen har bedömt att du har.

I tabellen nedan ser du om du kan få ett åtagande för allmän skötsel eller särskild skötsel beroende på vilken slags mark länsstyrelsen bedömer att du har.

Åtagande för olika markklasser

Betesmark	Ingen fastställd markklass	X	
Betesmark	Betesmarker och slåtterängar med allmänna värden	X	
Betesmark	Betesmarker med särskilda värden	X	X
Slåtteräng	Ingen fastställd markklass	X	
Slåtteräng	Betesmarker och slåtterängar med allmänna värden	X	
Slåtteräng	Slåtterängar med särskilda värden	X	X
Alvarbete	Alvarbete		X
Skogsbete	Skogsbete		X
Mosaikbetesmark	Mosaikbetesmarker		X
Gräsfattig mark	Gräsfattiga marker		X

Vilka marker kan få allmän skötsel?

Du kan få ett åtagande för allmän skötsel om länsstyrelsen har bedömt att din mark är betesmark och slåtteräng med allmänna värden, betesmark med särskilda värden eller slåtteräng med särskilda värden. Du kan också få ett åtagande för allmän skötsel om din betesmark eller slåtteräng ännu inte är bedömd av länsstyrelsen.

Så här sköter du mark med allmän skötsel

Om du har ett åtagande för allmän skötsel ska du sköta din mark så här:

- Ta bort träd och buskar för att hålla igenväxningen borta under hela tiden som åtagandet gäller.
- Sköta marken så att det inte blir någon skadlig ansamling av förna.
- Låta beta dina betesmarker varje år. Detta ska vara genomfört senast den 31 oktober varje år. Från och med det andra året i ditt åtagande får du vartannat år ersätta bete med slåtter. Då ska du slå marken på ett sådant sätt att växtmassan inte hackas sönder. Du ska slå marken under perioden 1 juli till 31 oktober och föra bort skörden.
- Slå slåtterängen varje år på ett sådant sätt att växtmassan inte hackas sönder. Du ska föra bort det avslagna gräset. Du ska slå marken under perioden 1 juli till 31 oktober.

Träd och buskar kan få finnas kvar

Betesmarker och slåtterängar behöver träd och buskar eftersom många arter är beroende av dem. Du ska bara ta bort träd och buskar av igenväxningskaraktär.

Du ska till exempel ta bort:

- bestånd av träd med skogsbrukskaraktär, det vill säga träd som är raka och lika gamla, som under en stor del av dagen skuggar grässvålen. Det kan till exempel vara ett område med björkar.
- bestånd av en, nypon och liknande buskar som har brett ut sig över stora områden med gräs.
- träd och buskar som står i fornlämningar eller andra kulturlämningar är viktiga att ta bort eftersom rötterna kan skada fornlämningen och det finns en risk att träden blåser omkull.

Du ska spara:

- hamlade träd, betespräglade enar, äldre vidkroniga träd, gamla fruktträd. Det är också viktigt att du sparar några träd och buskar som på sikt ska ersätta dessa äldre träd.
- buskar som ger blommor och bär. Men du behöver hålla efter dem så att de inte breder ut sig i stora snår.
- enstaka eller mindre grupper av buskar och träd som betesdjuren behöver som skydd.
- enstaka träd och buskar som står bredvid impediment, till exempel rasbranter och stenpartier, och som inte nämnvärt skuggar gräset.

Marker som traditionellt har varit helt fria från träd och buskar ska vara det även i fortsättningen. Marker som det av tradition har funnits träd på ska ha det även i fortsättningen.

Du får inte skada natur- och kulturvärden

Du får inte göra något som kan skada natur- och kulturvärden på betesmarker, slåtterängar, mosaikbetesmarker, gräsfattiga marker, skogsbeten, och alvarbeten. Du får därför inte:

- gödsla
- ta täkt av sten och jord
- använda växtskyddsmedel
- jordbearbeta
- göra insådd
- skada natur- och kulturvärden på något annat sätt

Det här får du inte göra på din mark

På mark där du får miljöersättning för betesmarker och slåtterängar får du inte:

- använda växtskyddsmedel
- gödsla
- jordbearbeta
- göra insådd
- bedriva täkt av sten eller jord
- genomföra åtgärder som riskerar att skada fornlämningar eller värdefulla landskapselement
- andra åtgärder som kan skada natur- och kulturvärden på skiftet.

Tänk på att förbuden kan vara reglerade i nationell lagstiftning, vilket betyder att förbuden gäller även om du inte söker ersättning.

Vilka marker kan få särskild skötsel?

Om du har marker med höga natur- och kulturvärden, så kallade särskilda värden kan du ansöka om den högre ersättningen för särskild skötsel. Länsstyrelsen bestämmer då den areal som ger rätt till en högre ersättning.

Det finns marker som du bara kan välja den högre skötselnivån på. De markerna kan du inte få gårdsstöd för. Det gäller för skogsbete, alvarbete, mosaikbetesmark och gräsfattig mark. Även för dessa marker bestämmer länsstyrelsen, vilken areal som ger rätt till ersättning.

Så här sköter du mark med särskild skötsel

Utöver de allmänna skötselvillkoren bestämmer länsstyrelsen ofta också ett eller flera särskilda skötselvillkor som kan handla om

- reglering av tillskottsutfodring av betesdjur
- när på året du ska beta eller slå marken
- hur växtligheten, inklusive träd och buskar, ska se ut vid växtperiodens slut
- hur du ska sköta och underhålla värdefulla landskapselement.

Länsstyrelsen skriver in vilka av åren i åtagandet och i vilken omfattning villkoren ska gälla i din åtagandeplan.

Du kan söka komplement på mark med särskild skötsel

Du kan välja att följa fler villkor, så kallade komplement och därmed få mer ersättning. Detta kan vara när natur- och kulturmiljövärden på din mark kräver särskild skötsel som lieslätter, lövtäkt, efterbete, höhantering, bränning eller om du har mark på svårtillgängliga platser.

Du kan välja en lägre skötselnivå på marker med särskilda värden

På marker med särskilda värden kan du välja två olika skötselnivåer, allmän skötsel eller särskild skötsel. Om du väljer allmän skötsel tillkommer inte några särskilda skötselvillkor, som till exempel att du inte får tillskottsutfodra djuren. Allmän skötsel har en lägre ersättning än särskild skötsel.

Om det blir översvämning i din betesmark

Om det till exempel regnar mycket och dina betesmarker med miljöersättning översvämmas är det viktigt att du tar kontakt med länsstyrelsen. De kan då anpassa din ersättning till den areal som du kan sköta.

Du måste följa tvärvillkoren och basvillkoren för att få full ersättning

Tvärvillkoren är regler som till exempel handlar om hur du ska sköta dina djur och din mark. De flesta tvärvillkoren är regler som redan finns i den svenska lagstiftningen eller i EU:s lagstiftning. Det finns även andra regler för hur du brukar din mark, hur det påverkar miljön samt hur du får använda gödselmedel och växtskyddsmedel. Vissa av dessa regler, tillsammans med vissa tvärvillkor, utgör det som kallas för basvillkor. Du måste alltså följa samtliga av dessa villkor för att få full ersättning.

Ersättning för komplement

Du kan välja att följa fler villkor, så kallade komplement och därmed få mer ersättning. Detta kan vara när natur- och kulturmiljövärden på din mark kräver särskild skötsel som lieslätter, lövtäkt, efterbete, höhantering, bränning eller om du har mark på svårtillgängliga platser.

Det är länsstyrelsen som fastställer den areal som ger rätt till komplementet.

I tabellen nedan kan du se vilka komplement du kan söka beroende på vilken markklass du har.

Markklasser och komplement

Betesmarker med särskilda värden	Lövtäkt Bränning Svårtillgängliga platser
Slätterängar med särskilda värden	Lieslätter Lövtäkt Efterbete Höhantering Bränning Svårtillgängliga platser
Mosaikbetesmarker	Lövtäkt Bränning Svårtillgängliga platser
Alvarbete	Svårtillgängliga platser
Skogsbete	Svårtillgängliga platser
Gräsfattiga marker	Lövtäkt Svårtillgängliga platser

Skötselvillkor för de olika komplementen

För samtliga komplement gäller att du ska följa de villkor som länsstyrelsen beslutat om i din åtagandeplan. Det kan vara preciseringar av skötselvillkoren nedan eller ytterligare skötselvillkor.

Lieslätter

- Slätter ska ske med lie eller motormanuell minislätterbalk. Du får slå högst 25 procent av slätterängen med traktor och slätterbalk.

Lövtäkt

- Om ett träd ska nyhamlas ska du göra detta det första året i ditt åtagande.
- Du ska utföra lövtäkten på varje enskilt lövtäktsträd, minst en gång under den tid som åtagandet gäller, senast den 30 september det sista året i åtagandet.
- Du ska genomföra löpande skötsel av dina lövtäktsträd.

Efterbete

- Återväxten efter den genomförda slåttern ska vara avbetad så att det inte blir någon skadlig ansamling av förna, senast den 31 oktober det aktuella året.

Höhantering

- Höet ska torka på slåtterängen innan du för bort det.
- Du ska torka höet genom hässjning eller vändning.

Bränning

- Du ska utföra bränningen, eller andra åtgärder kopplade till bränningen, enligt din åtagandeplan.

Svårtillgängliga platser

- Du kan få ersättning för komplementet svårtillgängliga platser om du följer de villkor som finns för den aktuella markklassen och om du sköter mark belägen på en ö utan fast landförbindelse eller en svåråtkomlig plats i väglöst land.

Utbetalning av miljöersättning för betesmarker och slåtterängar

Du behöver söka utbetalning varje år

När du har ett åtagande behöver du söka utbetalning varje år för att få dina pengar. Du söker utbetalning i SAM Internet. SAM Internet hjälper dig att göra rätt när du söker. Kontakta din länsstyrelse om du har några frågor om ansökan.

Så här mycket pengar kan du få

Så här mycket pengar kan du få för betesmarker och slåtterängar

Betesmarker och slåtterängar med allmän skötsel	1 000 kr/hektar
Betesmarker med särskild skötsel	2 800 kr/hektar
Slåtterängar med särskild skötsel	4 500 kr/hektar
Alvarbete	1 000 kr/hektar
Skogsbete	2 500 kr/hektar
Mosaikbetesmarker	1 700 kr/hektar
Gräsfattiga marker	1 700 kr/hektar
Komplement bränning	800 kr/hektar
Komplement efterbete	700 kr/hektar
Komplement höhantering	1 700 kr/hektar
Komplement lieslätter	7 000 kr/hektar
Komplement lövtäkt	100 kr/styck
Komplement svårtillgängliga platser	1 000 kr/hektar

När kommer pengarna?

I utbetalningsplanen kan du se när vi planerar att betala ut pengarna.

På Mina sidor kan du se vad som händer med din ansökan. Du kan bland annat se när länsstyrelsen har fattat beslut om ditt åtagande och hur mycket pengar du får.

Minsta belopp för utbetalning

Belopp som är lägre än 1 000 kronor per ersättningsform betalar Jordbruksverket inte ut.

Du kan bli tvungen att betala tillbaka pengar

Om du inte fullföljer dina åtaganden kan du bli tvungen att betala tillbaka pengar. Länsstyrelsen har möjlighet att kräva tillbaka pengar upp till 10 år efter utbetalningen.

Om landsbygdsprogrammets pengar inte räcker

Det finns en viss summa pengar att betala ut från landsbygdsprogrammet. Om pengarna inte räcker för vissa ersättningsformer kan regeringen besluta om att begränsa ersättningarna. Det kan också bli aktuellt att sänka ersättningsbeloppen.

Du kan få avdrag på dina utbetalningar

För att få full ersättning måste du följa alla villkor som finns.

Kontroller och avdrag på miljöersättningar och ersättningar för ekologisk produktion

För att få full ersättning för miljöersättningar och ersättningar för ekologisk produktion måste du följa alla villkor som gäller för ersättningen. Det är i första hand länsstyrelsen som kontrollerar att din ansökan stämmer med verkligheten, och att du följer alla villkor och tvärvillkor.

Länsstyrelsen genomför kontrollerna både när de handlägger din ansökan och vid eventuella besök på din gård. Du får oftast veta i förväg att du ska få besök av en kontrollant. Det är olika för olika kontroller hur långt i förväg du får informationen. Du måste ge kontrollanterna den hjälp som är nödvändig för att de ska kunna genomföra kontrollen.

Tänk på att det är bara i undantagsfall som du kan ändra i din SAM-ansökan efter kontrollen. Kontakta din länsstyrelse för att få reda på vilka ändringar du kan göra.

Du kan få avdrag på ersättningen

Du måste följa alla villkor som gäller för åtagandet. Om du inte gör det kan länsstyrelsen besluta om avdrag på din ersättning. Det finns olika anledningar till att du kan få avdrag:

- Din ansökan kommer in för sent.
- Du har inte följt villkoren för ersättningen.
- Du har inte följt tvärvillkoren.
- Din verkliga areal är mindre än den du sökt för.

Om du har lämnat oriktiga uppgifter eller inte lämnat in uppgifter som behövs för ansökan kan du få hela din ansökan underkänd.

Om din ansökan kommer in för sent

Om din ansökan kommer in efter den 4 maj minskar vi din ersättning med 1 procent per arbetsdag som ansökan är försenad. Om ansökan kommer in efter den 29 maj får du ingen ersättning alls 2017.

Om din verkliga areal är mindre än den du sökt för

Om skillnaden mellan den areal som kontrollanten mätt upp vid en kontroll och den areal du redovisat i SAM-ansökan är högst 2 hektar och högst 3 procent blir det inget avdrag. Du får betalt för den areal som länsstyrelsen mätt upp.

Om skillnaden mellan den areal som kontrollanten mätt upp vid en kontroll och den areal du redovisat i SAM-ansökan är större än 2 hektar eller större än 3 procent, dock maximalt 20 procent, räknar vi ut avdraget så här:

1. Länsstyrelsen räknar ut hur många hektar som skiljer mellan den areal som kontrollanten mätt upp vid en kontroll och den areal som du redovisat i SAM-ansökan.
2. Länsstyrelsen tar skillnaden i hektar gånger 2 och drar av värdet av den arealen från din ersättning.

Om skillnaden mellan den areal som kontrollanten mätt upp vid en kontroll och den areal du redovisat i SAM-ansökan är större än 20 procent av den areal som mätts upp får du ingen ersättning alls.

Om du inte följt villkoren

Om du inte följt villkoren för ersättningen kan du få avdrag på utbetalningen.

Om du inte följt tvärvillkoren

Om en kontroll visar att du inte har följt ett tvärvillkor beslutar länsstyrelsen hur många procent som ska dras av från utbetalningen av dina jordbrukarstöd.

Anmäl oförutsedda händelser

Om du inte uppfyller villkoren för ersättningen slipper du i vissa fall att betala tillbaka de pengar som du har fått. Det gäller till exempel om det beror på fastighetsreglering eller en annan oförutsedd händelse, som till exempel översvämning eller vildsvinsskada.

Du ska anmäla den oförutsedda händelsen skriftligen till din länsstyrelse tillsammans med en redogörelse för vad som hänt. Det ska du göra inom 15 arbetsdagar från den dag du har möjlighet att göra det. Länsstyrelsen kan sedan ändra villkoren för ersättningen och till exempel anpassa ersättningen efter den skötsel som har varit möjlig.

Om du slutar med din jordbruksverksamhet kan länsstyrelsen besluta om att du inte behöver betala tillbaka ersättning som du redan har fått.

Vi arbetar med bedrägeribekämpning

Alla myndigheter som hanterar EU-stöd, däribland Jordbruksverket, arbetar tillsammans för att förebygga och bekämpa bedrägerier och annan ekonomisk brottslighet. Inom EU har arbetet på det här området stärkts från och med 2014. De EU-stöd som vi kan använda i Sverige ska gå till dig som har rätt till stöd. Vi kommer i handläggningen fortsätta att kontrollera att vi betalar ut rätt belopp till rätt person.

Jordbruksverket rapporterar ärenden till OLAF

Jordbruksverket måste rapportera alla ärenden där vi, eller andra myndigheter som handlägger stöd, hittar fel i den EU-finansierade delen av stödet på mer än 10 000 euro. OLAF är den europeiska byrån för bedrägeribekämpning. Vi rapporterar ärendena oavsett om det är ett misstänkt bedrägeri eller ett vanligt fel.

Kombinera ersättningar

Kombinera inom samma företag

Inom samma företag kan du kombinera:

- alla åtaganden för ersättningar som du har gått in i 2015 och 2016
- de flesta ersättningarna från programperioden 2007-2013 med ersättningarna som infördes 2015 och 2016.

Dessa kombinationer går inte att göra inom samma företag

Det finns undantag när det gäller att kombinera åtaganden för ersättningar som du gått in i 2015 eller senare med åtaganden från programperioden 2007-2013, som du gick in i 2014 eller tidigare.

Du kan inte kombinera en ersättning från programperiod 2007-2013 med en ersättning som infördes 2015 och 2016 om den har samma mål och syfte. Exempelvis kan du inte kombinera ett åtagande för vallodling som du har gått in i 2014 eller tidigare med ett åtagande för ersättning för vallodling som infördes 2015.

Kombinera på samma mark

Om du söker kompensationsstöd kan du läsa mer om hur det går att kombinera med miljöersättning för vallodling på sidorna om villkor för kompensationsstöd och villkor för vallodling.